

Christian 5's Danske Lov

Bogen

Kong Christian den Femtis Danske Lov. 1014 sider + 30 sider indledning samt 86 sider register. 1683.

Med denne mere end murstenstykke sag står vi på ny over for en af bibliotekets absolutte attraktioner. *Christian V's Danske Lov* var i århundreder en af rigets vigtigste retskilder og blev således brugt utallige gange, når dommere øvede ret og skel og fældede dom i tvistigheder borgerne imellem eller mellem borgerne og de offentlige myndigheder. Som følge heraf er lovsamlingen blevet udgivet adskillige gange, og findes i talrige udgaver rundt om på landets biblioteker.

Men **vores** udgave er den originale – den ægte vare!! Den er dateret **15. april 1683**, da lovværket blev afsluttet efter en tilblivelsesproces på mere end 20 år. Bogens særlige svineskins-indbinding er givetvis også den originale. Man kan – ved at se på bogens "handy" format – let få den tanke, at bogen – før den endte på Haderslev Katedralskoles Bibliotek – virkelig har været **brugt** til det, der var dens egentlige bestemmelse: Ligget fremme på dommerens bord, blevet slået op i, studeret og nærlæst igen og igen, "overværet" talløse retssager – sikke en historie, den må gemme på!!

Og hvilke talløse konflikter i det virkelige hverdagsliv i Danmark i gamle dage åbner dens mange lovbestemmelser ikke op for!

Forfatteren

Når bogen bærer titlen *Christian V's Danske Lov*, betyder det naturligvis ikke, at det er **Christian V**, der personligt har forfattet hele det store lovmateriale, bogen indeholder.

Titlen refererer til, at lovsamlingen er udgivet i enevoldsmonarken **Christian V's** navn. Af samme grund er bogens eneste billede dette kobberstik allerforrest, hvor vi ser majestæten i al sin pragt og herlighed med kors og bånd og sløjfe på samt iført rustning og noget, der ligner en slags hermelins-halstørklæde, noget af det fornemste stof, som kun kongelige kunne tillade sig at iklæde sig. I cirklen ses Kongelig Majestæts motto *Pietas et Justitia*, "Fromhed og Retfærdighed". **Christian V** (født 1646, konge fra 1670 til sin død 1699) var den første danske

konge, der aldrig var andet end enevældig.

Arbejdet med at etablere den omfattende lovsamling havde stået på næsten uafbrudt siden Enevældens indførelse i 1660. Flere af landets fremmeste juridiske eksperter havde deltaget, ikke mindst professor ved Københavns Universitet, **Rasmus Vinding**, der tillige var assessor ved Højesteret, en anden af Enevældens nyskabelser, indført kun et år efter statsomvæltningen, 1661.

Baggrunden

Christian V's Danske Lov er ikke én, men mange love! Ja, den er ikke bare mange love fra **Christian V's** tid, men også love, der går flere hundrede år tilbage.

Christian V's Danske Lov er med andre ord en **lovsamling**. Det virkelig nye og enestående ved den var, at den – som navnet **Danske Lov** siger – var den første lovsamling, der var fælles for hele riget. Hvor mærkeligt det end lyder, havde Danmark tidligere været delt op i et jysk, et sjællandsk og et skånsk retsområde med hver sit retsgrundlag, jvfr. f.eks. den berømte *Jyske Lov* fra 1241. En af de helt store udfordringer for dem, der udarbejdede *Danske Lov*, var derfor at samordne de gamle middelalderlige landskabslove til et fælles lovkompleks, der også indeholdt de enkeltlove for hele riget, der i en lind strøm var kommet siden Reformationens indførelse i Danmark i 1536.

Hele denne øvelse stemte på smukkeste vis overens med enevældens overordnede vision: Hvis alle mennesker kun har én Gud, én tro, ét rige og én herre, så skal de også kun have én lov! Ikke mindst de første fredsåre efter Den Skånske Krig (1675-79) blev derfor en stor reformperiode i Danmark, hvor man konsekvent søgte at gennemføre dette princip.

Danske Lov, udstedt **15. april 1683**, blev da også sin tids største lovgivningsmæssige bedrift.